

In memoriam Prof. Dr. Besznyák István

Csillaghullás volt az Országos Onkológiai Intézetben, illetve a magyar onkológiában. Németh György és Eckhardt Sándor professzorok után az öröklétbe távozott Besznyák István professor.

Besznyák István 1931. október 30-án született Egerben. 1950-ben kezdte meg egyetemi tanulmányait a Budapesti Orvostudományi Egyetemen, ahol 1956-ban summa cum laude diplomázott. A kor elvárásának megfelelően, azaz „Jó orvos nem lehet az, aki a kórbonctanban alapos jártassággal nem rendelkezik”, már egyetemi hallgatóként az I. Számú Kórbonctani és Kísérletes Rákkutató Intézetben dolgozott, majd tett patológusi szakvizsgát 1959-ben. Krompecher Ödön professor örökbecsű tézisét igazolva a kórbonctan magas szintű ismerete meghatározó volt Besznyák István professor példátlanul sikeres szakmai életútjában, komplex, multidiszciplináris, „tumorbiológiai” gondolkodásában, ami alkalmassá tette, hogy korát megelőzve az általános sebészeti, mechanikus szemléleten túllépve, a korszerű, biológiai szemléletű onkológiai sebészet hazai megteremtőjévé váljon. Professor úr 1960-tól a IV. számú Sebészeti Klinikán dolgozott, ahol 1963-ban általános sebészeti, majd 1967-ben mellkassebészeti szakvizsgát tett. 1969-ben védte meg az orvostudományok kandidátusi, 1982-ben akadémiai doktori értekezését. Eckhardt Sándor professor meghívására 1977-ben elhagyta a Semmelweis Orvostudományi Egyetemet (SOTE) és az Országos Onkológiai Intézetben (OOI) az Általános és Mellkassebészeti Osztály vezetését vállalta el, amit több mint két évtizeden át sikerrel folytatott a rák betegek és az intézet javára, iskolateremtőként az egész magyar sebészet számára, amit jól bizonyít, hogy számos tanítványa később tanszékvezető egyetemi tanárként, illetve osztályvezető főorvosként képes volt a hazai daganatsebészetet nemzetközi színvonalra emelni. Besznyák professor úr 1984–1992 között az OOI klinikai igazgatói tisztét is betöltötte.

A mindennapi klinikai munka mellett, a világ meghatározó onkológiai centrumainak tendenciáit követve, az onkológiai kutatásokban való részvétel, valamint az új sebészeti technikák meghonosítása, illetve a kísérletes sebészet alapvető elemét képezte tevékenységének (pl. daganatellenes szerek klinikai vizsgálata, kísérletes vesekonzerválás, transzplantáció). Kiemelendők az emlőrák és a mellkassebészet területén elért eredményei. Ő vezette be az emlőmegtartó műtéteket a hazai gyakorlatba, ami a 80-as évektől honfitársaink tízezrei számára tette lehetővé a nőiesség szimbólumát jelentő szerv megtartását adjuváns sugárterápia alkalmazásával. A szellem és manualitás ötvöződését jól érzékelteti, hogy baráti társaságába olyan nevek tartoztak, mint Umberto Veronesi professor, vagy a több nyelvre fordított A mediastinum tumorai és pseudotumora című alapmű szerkesztőtársai, Szende Béla professor

és Lapis Károly akadémikus. Napjaink olvasója számára, a tudományos eredmények felsorolása mellett, az emberi arc bemutatására talán alkalmas Veronesi professzornak budai otthonában tett látogatása során, a „teraszról leejtett Herendi levesestál” vidám anekdotája, emlékeztetve minket Professor Úr kiváló intellektuális humorára, kitűnő előadói képességére és társasági személyiségére, a tiszteletet parancsoló, de egyben szerethető „sebészre”. Besznyák István professor sokat dolgozott, több mint háromszáz tudományos publikáció – köztük olyan folyóiratokban, mint a The New England Journal of Medicine, ami Professor Úr kedvelt mondása szerint „Nem a Turf (lósporttal foglalkozó) magazin” –, valamint tizenhárom könyv, illetve könyvfejezet szerzője vagy társszerzője, magyar és angol nyelven, amelyek közül kiemelendő az 1997-ben a Medicina Kiadó gondozásában megjelent Sebészeti onkológia.

Gyakorló orvosi tevékenysége mellett tanított is. 1986-ban a SOTE címzetes egyetemi tanárává fogadta, majd 1988-ban az Orvostovábbképző Egyetem klinikai onkológia tanszékének egyetemi tanára lett. 1993-ban, az egyetem Haynal Imre Egészségtudományi Egyetemmé történt átalakítása után a tanszék vezetésével is megbízták. 2001-ben professor eme-

ritusi címet kapott. Besznyák István a Magyar Tudományos Akadémia (MTA) II. Számú Doktori Bizottságának és a Klinikai II. Műtéti Tudományos Bizottságnak lett tagja, utóbbinak később elnöke. 1998-ban megválasztották az MTA levelező, 2004-ben pedig rendes tagjává. Akadémiai tisztségei mellett tizenegy éven keresztül (1979–1990) a Magyar Onkológusok Társasága főtitkára, 1989–1995 között a Magyar Sebész Társaság, 1991–2000 között a Sebész Szakmai Kollégium elnöke, 1996–1998 között a Magyar Orvosi Kamara oktatási bizottságának vezetője. Professzor Úr számos tudományos és szakmai folyóirat szerkesztőbizottságának tagja, mint az Acta Chirurgica Austriaca, British Journal of Surgery, European Journal of Surgical Oncology, Seminars in Surgical Oncology és The Breast.

Munkásságát a magyar és a nemzetközi szakmai, illetve civil társadalom számos díjjal igyekezett elismerni: Markusovszky-díj (1963, 1989), Balassa-emlékérem (1989), Krompecher-emlékérem (1989), Markhot-emlékérem (1989), A Magyar Köztársasági Érdemrend tiszti fokozata (1995), Pro Pathologia Emlékérem (1997), Szabó György-díj (1999, Hemingway Alapítvány), Genersich-díj (1999), Szent-Györgyi

Albert-díj (2001), Széchenyi-díj (2002), A Magyar Köztársasági Érdemrend középkeresztje (2011).

A kiemelkedő életút minden tényének felsorolásán túl a leghitelesebb, a legigazabb „öröksége”, szeretett fiának – aki maga is kiváló gyakorló onkológus sebész – megnyugtató szavai: „Drága édesapám, Prof. Dr. Besznyák István, a Magyar Sebész Társaság korábbi elnöke 2017. 11. 07-én, életének 87. évében, otthonában csöndben, örökre elaludt. Hosszú, boldog, teljes életet élt. Nyugodjon békében!”

Nyugodjon békében, Professzor Úr, minket pedig segítsen a Jóisten az emlékezésben és szakmai örökségének méltó folytatásában.

Besznyák István professzort az Országos Onkológiai Intézet saját halottjának tekinti.

Dr. Mátrai Zoltán
MOT® elnök

Dr. Mangel László
korábbi MOT® elnök

Prof. Dr. Kásler Miklós
Országos Onkológiai Intézet
főigazgató főorvos

Dr. Nagy Péter
MOT® főtitkár

Pályatársak visszaemlékezése

„Amikor negyedéves, kezdő diákkörösként először léptem be az I. Sz. Kórházban és Kísérleti Rákkutató Intézetben a Kendrey-laborba, ott egy fiatal orvost találtam, aki félénk bemutatkozásomkor barátságosan közölte, hogy az ő neve Besznyák István és engem Isten hozott. A következő néhány, az intézetben töltött év során egy nagyszerű szakembert és kedves kollégát ismertem meg benne, aki a napi rutin patológiai munkában és a kísérletes vizsgálatok során is önzetlenül támogatott és segített. Magas szinten végezte a klinikopatológiai munkát, a klinikusokkal korrekt szakmai kapcsolatot alakított ki. Különös érdeklődést mutatott a nálunk akkor még újdonságnak számító szívűtékek és azok szövődményei iránt. Csodáltuk azt a szorgalmat és energiát, melyet kazuisztikus, tumorstatisztikai és kísérletes onkológiai közleményeinek megírására fordított. Klinikusként napi kapcsolatban állt a kórszövettani diagnosztikát végző patológusokkal, és sebészi ténykedését nagyban segítette patológusi múltja. Nagy sikerrel végzett mellkássebészeti munkája során a mediastinális daganatok klinikai és klinikopatológiai vonatkozásai különösen fontos szerepet kaptak. Abban a megtiszteltetésben részesültem, hogy a 'Mediastinalis tumorok és pseudotumorok' című, magyar és angol nyelvű kézikönyv társszerzője lehettem, és fejezetet írhattam az általa szerkesztett Sebészi Onkológia című könyvbe. Baráti kapcsolatait a régi munkatársakkal

mindvégig fenntartotta. Emlékezetesek maradtak azok az úgynevezett Baló-vacsorák, melyeken Baló József patológus és klinikussá vált tanítványai, a »Baló-fiúk« vettek és vesznek részt évente kétszer, sajnos egyre fogyó számban. Ezek az esteiken élvezhettük Besznyák Pista kedélyes humorát, mindig emberi hangulatú visszaemlékezéseit, melyeket most már a róla szóló baráti emlékezések váltanak majd fel.” (Prof. Dr. Szende Béla)

„1990-ben, a nagy változások idején vette át a Magyar Sebész Társaság vezetését. Az új idők új szelei az MST levegőjét is frissítették, amit akkor, belülről, talán nem is éreztünk még. Az idő tájt Ulmban töltöttem hosszabb időt, Hans Beger professzor klinikáján. Egy délután szobájában beszélgettünk, amikor íróasztaláról felemelt és átadott nekem egy frissen érkezett levelet: a Magyar Sebész Társaság elnöke értesítette abban arról, hogy hamarosan a Társaság tiszteletbeli tagja lesz. Kézbe vettem: enyhén barnába hajló színű, antikolt levélpapír, a tartalomhoz illően archaikus betűtípus, kifogástalan – hochdeutsch – németiség: Besznyák elnök úr levele. »Üriember« – mondta Beger professzor. A levél legközelebb azután 2011-ben került szóba: Besznyák akadémikus 80. születésnapjára az Országos Onkológiai Intézet tudományos ülést szervezett, ahol – a régi szomszédvár friss tanszékvezetőjeként – magam is felköszöntöttem. Az ülés utáni oldott beszélgetés közben elmeséltem neki a fenti történetet: egy pillanatra elrémvedt, majd ennyit válaszolt: »Amink van, azt kell hozzátennünk a közöshöz.«” (Prof. Dr. Harsányi László)